

Motion till riksdagen 2021/22:4611

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2021/22:159 Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste komma tillbaka med förslag om hur de svenska branscherna kan garanteras inflytande över innehåll och utformning av yrkesutbildningarna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs ett förtydligande i skollagen om att syftet med kommuners samverkan inte får vara att blockera nyetablering av fristående gymnasieskolor samt att skolhuvudmän ska behandlas lika genom hela dimensioneringsprocessen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens tilltänkta reformer inom gymnasial utbildning ska göras utvärderingsbara och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om hur kvaliteten i utbildningarna kan förbättras och utvärderas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverkets planeringsunderlag ska anlägga både ett regionalt och ett nationellt perspektiv och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna delar den problembeskrivning som görs i utredningen som ligger till grund för regeringens proposition. Vi välkomnar att betydande hänsyn ska tas till arbetsmarknadens behov vid planering och dimensionering av gymnasial utbildning. Det är nödvändigt för företagens kompetensförsörjning och det är därmed bra för arbetslinjen.

Vi ser dock omfattande problem i utformningen av propositionens förslag, vilket riskerar att bidra till en ökad statlig byråkrati, hot mot fristående gymnasieskolor och bristande kvalitetsuppföljning inom gymnasieskolan.

Det största problemet är att för få unga i dag väljer att läsa en gymnasial yrkesutbildning och att utbudet inte alls motsvarar den efterfrågan som finns från företag och andra arbetsgivare. Utbudet styrs i alltför hög utsträckning av elevernas önskemål och i propositionen föreslås att arbetsmarknadens behov ska få större betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Det är positivt, men att erbjuda platser som möter arbetsmarknadens behov är ingen garant för att elevernas efterfrågan på dessa platser motsvarar utbudet. Regeringens förslag menar vi måste kombineras med en ny ordning i Sverige där branscherna i större utsträckning kan styra innehåll och utformning av yrkesprogrammen för att garantera en ändamålsenlig utbildning som motsvarar vad som sedan krävs på arbetsmarknaden. Dagens rådgivande roll har visat sig ha mycket begränsade påverkansmöjligheter. En yrkesutbildning med högt relevant innehåll kommer att öka attraktiviteten för yrkesprogrammen och öka träffsäkerheten för att utbildningarna leder till arbete. Att regeringen valt att inte lämna förslag på hur branscherna på ett tydligare sätt ska få inflytande över utformningen av yrkesprogrammen är en stor brist i regeringens proposition.

Kommuner och andra huvudmän tar i dag inte något helhetsansvar för att utbudet av gymnasieutbildningar och kommunal vuxenutbildning är allsidigt och dimensionerat efter arbetsmarknadens behov. Regeringen föreslår krav på bättre samverkan mellan kommuner för att skapa ett mer ändamålsenligt utbud. Flera kommuner samverkar redan i dag på olika sätt, men det saknas en tydlig samsyn mellan kommuner och andra huvudmän om hur ett gemensamt ansvar för dimensioneringen av gymnasiala utbildningar ska se ut. Det är positivt att propositionen tar sikte på att komma till rätta med detta. Dock anser Moderaterna att det inte ska regleras i lagstiftning hur många kommuner som ska ingå i samverkan med varandra.

Regeringen föreslår att ett godkännande av en ansökan som huvudman för gymnasieskolan ska förutsätta att utbildningen i fråga bidrar till att möta ungdomars efterfrågan och fylla ett arbetsmarknadsbehov. I kombination med förslaget om kommuners samverkan kring utbud och dimensionering samt Skolinspektionens uppdrag att godkänna utbildningar som inte innebär påtagligt negativa följder för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna, finns en risk att detta sammantaget innebär ett hinder för friskoleetableringar. Moderaterna menar att det krävs ett förtydligande i lagen att syftet med kommuners samverkan inte får vara att blockera nyetablering av fristående gymnasieutbildningar samt att samtliga skolhuvudmän ska behandlas lika genom dimensioneringsprocessen.

Moderaterna saknar vidare förslag från regeringen rörande kvaliteten på de utbildningar som erbjuds. Regeringens förslag tar endast sikte på kvantitet, och inte på utbildningarnas kvalitet. Vi menar att regeringen ska återkomma med förslag hur kvaliteten kan öka samt hur denna ska utvärderas.

Att erbjuda platser som möter arbetsmarknadens behov är ingen garant för att eleverna kommer att efterfråga dessa platser i motsvarande utsträckning. I utredningen som ligger till grund för propositionen saknas en analys av varför eleverna inte väljer utbildningar som matchar arbetsgivarnas behov. Moderaterna saknar förslag i propositionen som stimulerar efterfrågan på utbildningar som i stor utsträckning leder till jobb. Förbättrad karriärvägledning och en tydlig information om kopplingen mellan

utbildningsval och framtida arbetsmarknad menar vi är centrala delar för att fler ska välja en utbildning som möter arbetsmarknadens behov.

I propositionen föreslås det att Skolverket får i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag. Dessa ska vara stöd för dimensionering, planering och erbjudande av gymnasial utbildning. Det föreslås sedan att regionerna ska tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig sektor, på kort och lång sikt. Moderaterna anser att det är av högsta vikt att Skolverkets planeringsunderlag innefattar både ett regionalt och ett nationellt perspektiv samt att representanter från program- och branschråd medverkar vid framtagandet av regionala bedömningar såväl som myndighetens planeringsunderlag.

Moderaterna delar det som lyfts fram av flera remissinsatser om vikten av att planera för att göra reformerna i propositionen utvärderingsbara samt att bättre data om sökande och antagna på komvux skulle möjliggöra bättre effektutvärderingar av utbildningar.

Lars Hjalmered (M)

Josefin Malmqvist (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Noria Manouchi (M)